

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Loomade heaolu toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel.

1. jaanuaril 2014 algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) eelarveperiood 2014–2020, mille raames on Eestil *EL*-i liikmesriigina võimalik saada osa *EL*-i maaelu arengu toetuste eelarvest. Maaelu arengu toetuste, mis on üheks *EL*-i ühise põllumajanduspoliitika kahest nn. sambast, andmist reguleerib perioodil 2014–2020 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (*EL*) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548). Selle artikli 6 kohaselt tuleb liikmesriikidel *EL*-i maaelu arengu toetuste saamiseks koostada maaelu arengu programm, milleks Eesti puhul on „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*), mis on kiidetud heaks Euroopa Komisjoni otsusega.

Käesolev määrus on vajalik arengukava meetme 14 „Loomade heaolu” rakendamiseks. Loomade heaolu toetuse õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (*EL*) nr 1305/2013 artikkel 33, mille lõike 1 kohaselt on võimalik anda toetust aktiivsetele põllumajandustootjatele, kes vabatahtlikult viljelevad tegevusi, mis hõlmavad ühte loomade heaolu parandavat kohustust. Toetust antakse aasta kaupa ning toetussummadega hüvitatakse toetusesaajatele võetud kohustustest tingitud lisakulud ning saamata jäänud tulu tervikuna või osaliselt. Loomade heaolu toetus hõlmab ainult neid kohustusi, mis on rangemad kui arengukavas esitatud asjakohased kohustuslikud nõuded.

Loomade heaolu toetuse eesmärgiks on tõsta loomakasvatajate teadlikkust loomade heolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid, parandades sellega loomade heaolu ja tervist ning tagades neile loomuomasemad pidamistingimused. Loomade heaolu toetusel on oma roll ka arengukava üldisemate eesmärkide saavutamisel: toetus on programmeeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (*EL*) nr 1305/2013 artikli 5 punkti 3 alapunktis a nimetatud sihtvaldkonna (3A – toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu) alt. Lisaks panustab toetus ka sama artikli punkti 4 alapunktis a nimetatud sihtvaldkonda (4A – elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine, sealhulgas Natura 2000 aladel ja looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladel, ning suure loodusliku väärtusega põllumajanduse ja Euroopa maastike seisundi ennistamine, säilitamine ja parandamine), sest näiteks loomade karjatamisega hoitakse ekstensiivses kasutuses ka rohumaad, sh poollooduslikud kooslused, mille väärtus elupaigana on oluline. Samuti aitab karjatamine säilitada ja suurendada rohumaade osakaalu põllumajandusmaastikus.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Merje Põlma (tel 625 6575, merje.polma@agri.ee) koostöös Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) ja Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) spetsialistidega ning maaelu arengu osakonna nõunik Ove Pöder (tel 625 6290, ove.poder@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Elis-Ketter Heinaru (tel 625 6280, elis-ketter.heinaru@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) koosneb 16 paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala, milleks on arengukava meetme 14 „Loomade heaolu“ raames antava toetuse (edaspidi *toetus*) andmise tingimused ning kord. Kuigi meetme raames antakse toetust mitme erineva loomarühma erinevate heaolu nõuete täitmise eest, ei ole §-s 1 neid eraldi välja toodud, vaid on piiratud üldise terminiga „toetus“. Toetuse andmised tingimused ja kord hõlmab sätteid toetatavate tegevuste, toetuse ühikumäära, taotleja ja looma toetusõiguslikkuse nõuete, nõuetele vastavuse, baasnõuete, toetatavate tegevuste (sh põhitegevuse ja lisategevuse) nõuete, põllumajandusliku majapidamise üleandmise, taotlusele esitatavate nõuete ja taotluse esitamise tähtaja, taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse kontrollimise, toetuse vähendamise, taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise ja toetuse maksmise kohta.

Eelnõu § 2 sätestab toetatavad tegevused. Loomade heaolu toetuse kohustus hõlmab endas toetusõigusliku looma või loomade heaolu soodustavate tegevuste elluviimist järjepidevalt vähemalt ühe kalendriaasta jooksul. Kohustuseaasta on seejuures taotluse esitamise kalendriaasta. Erinevalt eelmise programmiperioodi loomade heaolu toetusest ei ole enam tegemist minimaalselt viieaastase kohustusega toetusega. Kohustus võetakse üheks aastaks, järgnevatel aastatel on võimalik uuesti toetust taotleda, kuid see ei ole kohustuslik. Lisategevuse eest on antakse toetust üksnes siis, kui samal ajal taotletakse toetust ka põhitegevuse nõuete täitmise eest. Nii näiteks ei anta toetust vaid koolituse nõude täitmise eest, kui loomade heaolu toetust ühegi looma kohta ei taotleta. Samas võib taotleja toetuse koolituse nõude täitmise eest saada, vähendamiste tõttu toetust ei määrata.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse toetuse ühikumäärad. Lõikes 1 on toodud ühikumäärad erinevate loomarühmade kaupa põhitegevuse nõuete täitmise eest, lõigetes 2 ja 3 on toodud toetuse ühikumäärad lisategevuste nõuete täitmise eest. Täpsem info selle kohta, millised kaasnevad kulud ja saamata jäänud tulud on iga loomarühma toetuse ühikumäära väljatöötamisel arvesse võetud ning millistele andmeallikatele on tuginetud, on esitatud arengukava peatükis 8.2.11.3.1.10. Kohustuseaastal on võimalik saada toetust ühel koolitusel osalemise eest. Arengukava programmiperioodi jooksul, ehk ajavahemikus 2015–2020 on võimalik toetust saada kuni kahel koolitusel osalemise eest.

Lõike 4 kohaselt rahuldab PRIA juhul, kui kohustuseaastal esitatud nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab meetmele eelarveaastaks määratud summat, kõik taotlused iga taotlusel märgitud loomarühma osas kuni 100 loomühiku ulatuses ühikumääraga ja seda ületavas osas vähendab toetuse ühikumäära võrdeliselt. Kui taotleja on taotlenud toetust mitme loomagrupi kohta, võetakse toetuse ühikumäära vähendamisel taotleja kõikide loomagruppide ühikumäärast maha võrdne protsent. Selline lähenemine on soodsam väiketootjatele ja toetab ekstensiivset loomakasvatust. Lisategevuste elluviimise eest makstava toetuse ühikumäära ei vähendata. Õiguslik alus toetuse ühikumäära vähendamiseks tuleb Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõikest 3. Toetuse olemusest tulenevalt ei ole selle toetuse puhul kõigi nõuetekohaste taotluste täies mahus rahuldamiseks eelarve mittejätkumise korral tavapäraste eelistuskriteeriumite rakendamine põhjendatud, mistõttu on üheks alternatiiviks loomapõhise ühikumäära vähendamise mehhanism (kõik nõuetele vastavad taotlejad saavad toetust, ent vähendatud ühikumääraga). Kui taotleja ei ole toetuse ühikumäära vähendamisega nõus, on tal õigus määratavast toetusest loobuda.

Lõikes 5 tuuakse ära loomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid. Loomühikute arvestamisel võetakse aluseks komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 17.07.2014, lk 18–68) II lisas toodud koefitsiendid, v.a 6 kuud kuni 2 aastat vanade

veiste ja aretusemiste puhul, keda administratiivkoormuse vähendamiseks eraldi grupina ei arvestata.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse nõuded taotlejale. Lõikega 1 sätestatakse nende isikute ring, kes võivad toetust taotleda. Lõikes 2 nimetatakse loomarühmad, kelle kohta võib toetust taotleda ning sätestatakse minimaalne loomühikute või loomade arvu suurus, et ära hoida ebaproportsionaalselt suuri administreerimise kulusid väga väikesemahuliste taotluste korral. Lõikes 3 sätestatakse, et nende loomade arv, kelle kohta toetust taotletakse, võib aastati muutuda, kuid ei tohi olla väiksem lõikes 2 nimetatud minimaalsest suurusest.

Loomadega seonduvate toetusõiguslikkuse nõuete jagunemisel §-de 4 ja 5 vahel on lähtutud põhimõttest, et §-s 4 on toodud üldised loomade või loomühikute arvu käsitlevad lävendid, mille arvestamise korral toetuse taotlemisel osutub taotleja antud toetuse saamiseks toetusõiguslikuks, §-s 5 aga kõik ülejäänud nõuded, sh konkreetsete loomarühmadega seonduvad nõuded (registreerimine, identifitseerimine, loomade pidamise aeg jt.).

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse täpsemad nõuded toetusõigusliku looma kohta. Lõigetes 1–7 tuuakse ära, millise looma kohta võib toetust taotleda ning millise kuupäeva seisu järgi arvestatakse loomade arv, mille kohta saab toetust taotleda. Veiste ja vasikate sh piimavasikate kohta toetuse taotlemisel tuleb taotluse lisas registreerimisnumbriga ära märkida need veised ja vasikad, kelle kohta toetust taotletakse. Taotlemisel loetakse vasikateks need veised, kes on 2. mai seisuga alla kuue kuu vanused. Taotlusel märgitud veiseid ja vasikaid peab taotleja hoidma oma karjas vähemalt 2. maist 31. augustini k.a. Taotlusel märgitud veiste ja vasikate asendamine ei ole lubatud. Taotlusel märgitud veiste ja vasikate andmed peavad olema loomapidaja teatise alusel põllumajandusloomade registrisse kantud, veised ja vasikad peavad olema nõuetekohaselt identifitseeritud ning nende üle tuleb loomapidajal pidada nõuetekohast arvestust. Siin ja edaspidi mõeldakse nõuetekohasuse all vastavust kehtivates õigusaktides sätestatud nõuetele, mida eelnõus täiendavalt ei reguleerita. Toetusõigusliku looma puhul tuleb järgida üldisi loomade identifitseerimise, registrisse kandmise ja arvestuse pidamise nõudeid, mis on sätestatud loomatauditõrje seaduses, Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2014. a määruses nr 103 „Põllumajandusloomade register“ ja põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruses nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord“. Seda, kas taotleja peab taotlusel märgitud looma või loomarühmi eelnõus sätestatud kuupäeval või ajavahemikul, saab administratiivselt kontrollida põllumajandusloomade registri andmete alusel, kus loomade (va hobuste) andmed on seotud loomapidaja andmetega. Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124) artikli 42 kohaste kohapealsete kontrollide läbiviimisel kontrollitakse loomade arvestuse pidamise õigust ning selle vastavust teadetega, mis on esitatud põllumajandusloomade registrisse, loomade liikumist tõendavate dokumentide valimi alusel. Tõendavateks dokumentideks on näiteks loomade ostu- ja müügiarved, veterinaartõendid, veise puhul veisepass, hobuse puhul pass või põlvnemistunnistus või muud liikumist tõendavad dokumendid.

Lõike 2 kohaselt saab piimatõugu vasikate puhul taotleda toetust kas veiste ja vasikate põhitegevuse (karjatamise) nõuete täitmise eest või piimatõugu vasikate põhitegevuse nõuete täitmise eest. Kui taotleja täidab vasikate osas mõlemaid nõudeid, tuleb taotluse lisas siiski märkida, milliste nõuete täitmise eest piimatõugu vasikate kohta toetust taotletakse. Kõigi taotlusel märgitud piimatõugu vasikate puhul tuleb valida sama põhitegevus. Vasika kohta makstav toetus ei saa ületada §-s 3 sätestatud ühikumäära. Piimatõugu veiseks loetakse loomad, kelle põhitõuks on põllumajandusloomade registris märgitud eelnõus loetletud piimatõud.

Hobuste kohta toetuse taotlemisel märgib taotleja taotlusele need hobused, kelle kohta toetust taotleb ning keda hoiab karjas vähemalt 2. maist kuni 31. augustini. Taotlusel märgitud hobuste asendamine ei ole lubatud. Toetust saab taotleda hobuste kohta, kes on 2. mai seisuga vähemalt kuus kuud vanad. Hobused peavad olema nõuetekohaselt identifitseeritud ning nende üle tuleb pidada arvestust. Eestis sündinud hobuste andmed peavad olema põllumajandusloomade registrisse kantud, väljaspool Eestist sündinud ja Eestisse toodud hobuste andmed tuleb registrisse kanda vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 262/2015, milles sätestatakse hobuslaste identifitseerimise meetodeid käsitlevad eeskirjad kooskõlas nõukogu direktiividega 90/27/EMÜ ja 2009/156/EÜ (hobusepassi käsitlev määrus) (ELT L 59, 03.03.2015, lk 1–53) alates 1. jaanuarist 2016. Veiste ja hobuste karjas hoidmise periood tagab piisava ajavahemiku kohapealsete kontrollide läbiviimiseks.

Lõikes 4 on sätestatud, milliste sigade kohta saab toetust taotleda. Loomapidaja esitab PRIA-le korra aastas teatise tema peetavate sigade kohta 1. mai seisuga sama aasta 15. maiks. Toetuse ühikumäär ja loomühikute arvestamise koefitsient on kõigi sigade puhul sama ega sõltu sellest, kas tegu on pörsa, võõrdepörsa, nuumsea, nooremise, emise või kuldiga. Lõigete 5 ja 6 kohaselt saab toetust taotleda kitsi ja lamba kohta, keda taotleja peab 2. mai seisuga. Kitsede ja lammaste kohta toetuse taotlemisel tuleb vastavat loomarühma pidada vähemalt kohustuseaasta 2. maist kuni 31. augustini k.a ning toetuse saamise nõudeid tuleb täita kohustuseaastal kõigi loomade osas, kes vastavasse loomarühma kuuluvad. Puudub kohustus pidada 31. augustini neid samu lambaid ja kitsi, keda taotleja pidas 2. mai seisuga, samuti puudub kohustus hoida karjas lambaid ja kitsi taotlusel märgitud arvul. Lammaste, kitsede ja sigade puhul kasutatakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124) artikli 21 lõikega 3 ette nähtud võimalusi.

Lõike 7 kohaselt saab toetust taotleda taotleja majapidamises kohustuse aastale eelnenud aasta 1. maist kuni kohustuseaasta 30. aprillini peetud munakanade keskmise arvu kohta või väiksema arvu kohta. Munakanade arv arvestatakse täisarvuna, ümardamine toimub üldiste reeglite kohaselt lähima täisarvuni. Munakanade arv määratakse söötmisspäevade alusel, mis leitakse munakanade karja tuleku ja karjast lahkumise andmete põhjal. Munakana karja tuleku päev loetakse söötmisspäevade hulka, kuid karjast lahkumise päeva söötmisspäevade hulka ei arvestata. Keskmise munakanade arvu leidmiseks kalendrikuus tuleb kõigi karjas olnud munakanade söötmisspäevad summeerida ja see arv jagada kuus olevate päevade arvuga. Keskmise munakanade arv aastapikkusel perioodil leitakse summeeritud söötmisspäevade arvu jagamisel aastas olevate päevade arvuga 365 või liigaastal 366. Taotleda võib ka väiksema arvu munakanade kohta. Munakanaks loetakse põllumajandusministri 19. juuni 2003. a määruse nr 59 „Nõuded kanade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile või ehitisele“ § 2 punktis 2 kohaselt munemisikka jõudnud kana, keda peetakse toidumunade tootmiseks. Keskmiselt jõuavad kanad munemisikka 4–6 kuu vanuselt. Kui kanu peetakse partiidena, lähtutakse partii munema hakkamise ajast.

Lõikes 8 toodud nõue tagab, et loomarühma, kelle kohta taotleb toetust, peetakse põllumajandusloomade registris registreeritud loomakasvatushoones. Lisaks riiklikus ehitiseregistris registreeritud hoonetele loetakse nõuetekohaseks ka teised katusega ja puidust, kilest või muust sobivast materjalist välispiiretega loomade pidamiseks kasutatavad siseruumiga ehitised. Karjatatavate loomade, nagu veised, kitsed, lambad ja hobused, kohta on sätestatud erisus, mis lubab loomi pidada suveperioodil ka põllumajandusloomade registris registreeritud alal, kuid väljaspool vegetatsiooniperioodi tuleb loomadele võimaldada pääs loomakasvatushoonesse või rajatisse, mis tagaks kaitse halbade ilmastikutingimuste eest. Juhul kui karjamaad on loomakasvatushoone lähedal, puudub vajadus loomade asukohta ümber registreerida. Põllumajandusloomade registrisse kantakse loomade va hobuslaste kohta mh selle ettevõtte või tegevuskoha number, kus loom asub. Hobuste puhul saab tegevuskohta kontrollida kohapealses kontrollis.

Lõike 9 kohaselt ei saa toetust taotleda loomade kohta, keda taotleja on pidanud kohustuseaastal mahepõllumajanduslikult. Mitmed toetatavad nõuded on ühtlasi nõueteks, mida tuleb täita, kui loomi peetakse mahepõllumajanduslikult, seega ei oleks toetatavad nõuded maheloomade puhul baastaset ületavad täiendavad nõuded. Toppeltrahastamise vältimiseks välistatakse toetuse alt ka loomad, kes võetakse arvesse arengukava mahepõllumajanduse toetuse maksmisel või kelle kohta taotletakse „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ kohast mahepõllumajandusliku tootmise toetust.

Lõige 10 on vajalik vältimaks topeltrahastamist sarnaste nõuete täitmise eest.

Lõike 11 kohaselt on munakanade kohta toetuse saamise eelduseks, et kanu peetakse alternatiivmeetodil st linde ei peeta puurides. Kui kodumajapidamistes peetakse kodulinde vabalt, siis alternatiivsüsteemide rakendamine tootmisettevõtetes on seni väikesemahuline. Toetusega soovitakse soodustada linnusõbralikumate alternatiivsüsteemide laialdasemat rakendamist. Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2014. a määruse nr 103 „Põllumajandusloomade register“ § 6 lõike 1 punkti 4 kohaselt kantakse põllumajandusloomade registrisse munakanade pidamise ettevõtte maksimumvõimsus ja tootmisviisi kood.

Loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 1 ja põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord“ § 12 lõike 1 kohaselt peab loomapidaja pidama arvestust temale kuuluva või karjas oleva põllumajanduslooma kohta elektroonselt või paber kandjal. Eespool nimetatud arvestust ei pea pidama eraldi munakanade kohta. Kuna toetuse määramisel on vajalik kindlaks teha majapidamises peetavate munakanade arvu, siis on munakanade kohta arvestuse pidamine lõike 12 kohaselt üheks toetuse saamise tingimuseks. Juhul kui taotleja peabki ainult munakanu ning tema kanade arvestuses kajastuvad vähemalt lõikes 12 nimetatud andmed, ei ole eraldi arvestuse pidamine vajalik. Munakanade arvestust peab säilitama toetuse taotlemisel programmiperioodi lõpuni, et oleks võimalik kontrollida toetuse saamise nõuete täitmist ka tagasiulatuvalt.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse nõuetele vastavuse järgimine. Nõuetele vastavust tuleb järgida kogu kalendriaasta vältel igal kohustuseaastal.

Nõuetele vastavus on süsteem, millega EL-i ühise põllumajanduspoliitika teatud pindalapõhiste ja loomatoetuste täies mahus saamine on seotud keskkonna, maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise, rahvatervise, loomatervise, taimetervise ja loomade heaolu vallas kehtestatud nõuete järgimisega. Nõuetele vastavuse süsteemiga välistatakse juhud, kus põllumajandustootja saab elementaarsete nõuete rikkumisel karistada küll valdkonna järelevalveasutuse poolt, kuid saab siiski täies mahus põllumajandustoetusi. Erinevate valdkondade nõudeid on nõuetele vastavuse süsteemi kaasatud järk-järgult alates 2004. aastast. Toetuse saaja peab täitma kogu majapidamise maal ja põllumajanduslikus tegevuses põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded“ sätestatud nõudeid ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 32 lõike 2 kohaselt avaldatud kohustuslikke majandamisnõudeid.

Kohustuslikud majandamisnõuded on valik juba kehtivatest erinevatest nõuetest, mille loetelu kinnitatakse iga aasta alguses ning mis on avaldatud nii Põllumajandusministeeriumi, PRIA kui ka teiste kontrolliasutuste kodulehtedel. Kohustuslikud majandamisnõuded sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) artikli 93 ja II lisa alusel.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded mulla ja mulla süsinikuvarude kaitse, veekaitse ja maastikule iseloomulike vormide säilitamise ja hooldustööde minimaalse taseme osas taotleja põllumajandusliku tegevuse või põllumajandusmaa kohta on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 94 ja II lisa alusel sätestatu kohaselt eelnimetatud põllumajandusministri määrusega.

Eelnõu §-ga 7 tuuakse ära baasnõuded. Tegemist on toetatavate tegevuste suhtes asjakohaste seadusandlike nõuetega, mille täitmine on kohustuslik kõigile loomapidajatele sõltumata toetuse saamisest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 33 lõike 2 esimese lõigu kohaselt võib loomade heaolu toetusega hüvitada saamatajäänud tulu ja lisakulud ainult tulenevalt sellistest nõuetest, mis on rangemad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis kehtestatud asjakohastest kohustuslikest nõuetest ning muudest asjakohastest kohustuslikest nõuetest. Ideaalsel juhul on baasnõue selline, et selle mittetäitmine tähendab automaatselt ka toetatava nõude mittetäitmist. Baasnõue peab igal juhul olema toetatava nõude suhtes asjakohane, samuti tuleks vältida ühe toetatava nõude kohta ülemäärase arvu baasnõuete kehtestamist, sest baasnõuete eesmärgiks ei ole tagada taotlejate seaduskuulekus toetusega seotud valdkonnas – selleks on nõuetele vastavuse süsteem (samas võivad baasnõueteks olla ka nõuetele vastavuse süsteemi osaks olevad nõuded). Meetme baasnõuded on kehtestatud järgmiste õigusaktidega: loomakaitse seadus; põllumajandusministri 23. veebruari 2005. a määrus nr 21 „Ravimite ning ravimsöötade loomahaiguste ennetamiseks ja raviks kasutamise tingimused ja kord“; põllumajandusministri 27. augusti 2009. a määrus nr 90 „Nõuded veise pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“; põllumajandusministri 23. oktoobri 2002. a määrus nr 78 „Nõuded vasikate pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile või ehitisele“; põllumajandusministri 3. detsembri 2002. a määrus nr 80 „Nõuded sigade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta, sigade suhtes rakendada lubatud veterinaarsete menetluste loetelu ja neid läbiviivad isikud ning nõuded nende menetluste teostamisele ja neid menetlusi teostava isiku ettevalmistusele“; põllumajandusministri 19. juuni 2003. a määrus nr 59 „Nõuded kanade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile või ehitisele“; põllumajandusministri 27. augusti 2009. a määrus nr 91 „Nõuded lamba ja kitse pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“. Baasnõudeid tuleb täita kõigi nende loomade osas, kes kuuluvad taotluses märgitud loomarühma ning kellele baasnõuded kohalduvad.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse põhitegevuse nõuded, mille täitmist toetatakse. Nõuete valikul arvestati, et tegevus aitaks lahendada loomakasvatuses levinud heaolu probleeme, võimaldaks loomadel loomuomasemalt käituda, tugevdaks loomade tervist ning oleks rangem seadusandluse nõuetest ja tavapraktikast. Täiendavad selgitused nõuete valiku kohta on toodud arengukavas.

Paragrahv 8 lõikes 1 sätestatakse toetatavad nõuded veiste ja vasikate pidamisel. Toetuse saamiseks karjab taotleja karjatamisperioodil vähemalt taotluses märgitud arvul veiseid ja vasikaid ning peab karjatamise üle arvestust. Sealjuures ei pea karjatatavad loomad olema need, kes taotlusvormil märgiti, kuigi eeldatavasti on tegu vähemalt suures osas samade loomadega. Karjatamise koormust eelnõus ei reguleerita, kuid keelatud on ülekarjatamine, mis hävitaks rohukamara. Ülekarjatamine vähendab oluliselt taimestikku kasvu, kvaliteeti ja mitmekesisust ning võib viia rohukamara hävimiseni. Samuti viib ülekarjatamine muldade liigse kinnitrampimiseni, suurendab veereostuse riski, kuid suurendab samas ka loomade parasiitidega nakatumise ohtu. Loomade heaolu seisukohast vähendab ülekarjatamine loomade söödabaasi ja loomad võivad jääda nälga. Ülekarjatamise vältimiseks tuleb valida sobiv karjatamiskoormus, arvestama peab konkreetse aasta rohukasvu, ilmastikutingimusi ning loomaliike. Lisaks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada, karjatada loomaliike vahelduvalt. Ülekarjatamine on välditav, kui looduslik taimestik järgmiseks vegetatsiooniperioodiks taastub.

Juhul, kui taotletakse toetust lõikes 2 sätestatud piimatõugu vasikate põhitegevuse nõuete täitmise eest, peab taotleja täitma kohustuseaastal põhitegevuse nõudeid kõigi oma majapidamises peetavate piimatõugu vasikate osas sõltumata sellest, millised piimatõugu vasikad ja milline arv piimatõugu vasikaid taotlusele toetuse saamiseks märgiti. Piimatõugu vasikate nudistamisel tuleb kasutada anesteediat ja analgeediat, et nudistamine oleks looma jaoks valutu. Rühmas peetavatele piimatõugu vasikatele tuleb tagada baasnõuetega võrreldes suurem pidamisruum. Põllumajandusministri 23. oktoobri 2002. a määruse nr 78 „Nõuded vasikate pidamisele ja selleks ettenähtud ruumile või ehitisele“ § 8 lõigete 2 ja 4 kohaselt ei tohi vasikat pidada üksiksulus, kui ta on üle 8 nädala vanune, välja arvatud veterinaararsti ettekirjutusel seoses looma tervisliku seisundiga või kui vasikaid peetakse majapidamistes, kus on vähem kui 6 vasikat või juhul, kui vasikat peetakse teda imetava lehma juures.

Paragrahv 8 lõikes 3 on sätestatud toetuse saamise nõuded hobuste pidamisel. Toetuse saamiseks karjab taotleja karjatamisperioodil vähemalt taotlusel märgitud arvul hobuseid, sealjuures täkke võib hoida ka välisaedikus. Taotleja peab karjatamise üle arvestust. Kuna hobused vajavad rohket liikumist, siis on hobuste puhul sätestatud nõue loomkoormuse kohta. Nõude kohaselt ei tohi ühe hektari rohumaa kohta olla rohkem kui 1,4 loomühikule vastaval arvul karjatatavaid loomi (hobuseid, veiseid, kitsi, lambaid). Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse ainult selle rohumaa pindala, mille kohta taotleja esitab taotlemisel andmed või kohapealse kontrolli käigus kindlaks tehtud tegelik rohumaa pindala, mida taotlejal on õigus kasutada. Juhul kui taotluse lisades esitatud pinnad kattuvad, võetakse rohumaa pind arvesse ühekordselt. Karjatatavate loomadena võetakse arvesse lambad, kitsed ja mahepõllumajanduslikult peetavad loomad, sest neid loomarühmi tuleb seadusandlusest tulenevalt pidada suveperioodil väljas ning tavapraktika kohaselt neid karjatatakse. Lisaks võetakse karjatatavate loomadena arvesse taotlusel märgitud veised ja hobused, keda taotleja peab karjatama seoses loomade heaolu või loomade karjatamise toetuse taotlemisega. Toetuse saamise nõudena on keelatud ülekarjatamine, mis hävitaks rohukamara.

Paragrahv 8 lõikes 4 on sätestatud toetuse saamise nõuded sigade pidamisel. Toetust saab taotleda sellise arvu sigade kohta, keda taotleja on 1. mai seisuga pidanud taotluses märgitud loomakasvatushoonetes ning kelle kohta on kantud andmed põllumajandusloomade registrisse. Toetuse saamise põhitegevuse nõudeid tuleb täita kohustuseaastal kõigi sigade osas, keda taotleja taotlusel märgitud loomakasvatushoonetes peab.

Paragrahv 8 lõikes 5 on sätestatud toetatava põhitegevuse nõuded kitsede ja lammaste pidamisel. Kui taotletakse toetust kitsede ja lammaste põhitegevuse nõuete täitmise eest, peab taotleja täitma neid nõudeid kõigi oma majapidamises peetavate lammaste ja kitsede osas. Toetuse saamiseks peab taotleja lammaste ja kitsede karjatamisel karjamaid vahetama, et karjamaadele oleks tagatud puhkeperiood. Nõue aitab vähendada parasiitidesse nakatumise ohtu. Taotleja peab pidama karjatamise kohta arvestust ning vältima ülekarjatamist. Lisaks peab taotleja kasvatama lammastele ja kitsedele sööda täienduseks ja loomade tervise tugevdamiseks eelnõus nimetatud kultuure: harilik sigur (*Cichorium intybus L.*); harilik leeskputk (*Levisticum officinale W.D.J.Koch*); aedruut (*Ruta graveolens L.*); harilik saialill (*Calendula officinalis L.*); suur teeleht (*Plantago major L.*); harilik võilill (*Taraxacum officinale F.H.Wigg. s.l.*); aedpetersell (*Petroselinum sativum Hoffm. ex Gaudin*); piparmünt (*Mentha x piperita L.*); harilik palderjan (*Valeriana officinalis L.*); harilik nõiahammas (*Lotus corniculatus L.*); harilik esparsett (*Onobrychis viciifolia Scop*); valge mesikas (*Melilotus alba L.*); harilik lutsern (*Medicago sativa L.*); valge ristik (*Trifolium repens L.*); roosa ristik (*Trifolium hybridum L.*); suvivikk (*Vicia sativa L.*); küüslauk (*Allium sativum L.*); harilik sibul (*Allium cepa L.*); naeris (*Brassica rapa subsp. rapa*); aedporgand (*Daucus carota L. subsp. sativus (Hoffm.) Arcang.*); redis (*Raphanus sativus L. var. sativus*); söödakapsas (*Brassica oleracea var. viridis L.*) ja aedmäärõigas (*Armoracia rusticana Gaertn. et al.*). Loomade ravimtaimedeks arvatud kultuure võib kasvatada segus või puhaskultuurina. Taotlusega koos esitatavas põldude loetelus märgib taotleja põllud, millel loomadele ravimtaimi kasvatatakse. Juhul kui kultuuri kasvatatakse vähemalt 0,01 ha suurusel pinnal, on see võimalik märkida eraldi põlluna. Juhul kui kultuuri

kasvatatakse väiksemal pinnal kui 0,01 ha, siis märgitakse kõrvuti asuvad kultuuride kasvualad üheks põlluks, mille suurus peab olema vähemalt 0,01 ha. Juhul, kui kultuure kasvatatakse segus põllumajanduskultuuridega, kus vähemalt üheks kultuuriks on ravimtaim- ja maitsetaim, märgitakse põllul kasvatatavaks kultuuriks „Ravim- ja maitsetaimede segu koos muude kultuuridega“ ning täpsustatakse kasvatatavad kultuurid eraldi lehel. Muude segukultuuride kohta, juhul, kui selle kohta on olemas põllumajanduskultuuride nimekirjas võimalus, märgitakse vastavad segud (näiteks „liblikõieliste-kõrreliste segu“) ning samuti täpsustatakse kultuurid lisalehel. Segukultuuride puhul peab segus kasvatatavat § 8 lõikes 5 nimetatud kultuuri kasvatama vähemalt 10% põllu pinnast. Põllu kohta, millel kasvatatakse kitsede ja lammaste ravimtaimi, ei saa taotleda mesilaste korjeala toetust. Piirangud on ka mõnede teiste pindalatoetuste taotlemisel. Lammaste ja kitsede arv, kelle kohta tuleb rajada ravimtaimede kasvuala, arvestatakse 2. mai seisuga.

Paragrahv 8 lõikes 6 on sätestatud toetatava põhitegevuse nõuded munakanade pidamisel. Kui taotletakse toetust munakanade põhitegevuse nõuete täitmise eest, peab taotleja täitma neid nõudeid kõigi oma majapidamises peetavate munakanade osas. Kui baasnõude kohaselt tohib kanade pidamise ruumi kasuliku pinna kohta pidada kuni üheksat kana, siis toetuse saamiseks peab kanu pidama väiksema tihedusega. Nõue tagab kanadele baastasemega võrreldes suurema liikumisruumi. Juhul, kui munakanu peetakse samas ruumis koos teiste lindudega, ei tohi lindude tihedus ületada kaheksat lindu 1m² lindude pidamise ruumi põrandapinna kohta.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse lisategevuse nõuded, mille täitmist toetatakse. Sigade lisategevuse nõude täitmiseks tuleb taotlejal tagada kohustuseaasta 1. juunist kuni 31. augustini sigadele pääs väliaedikusse vähemalt kõigi nende sigade osas, keda peetakse taotlusel kindlaksmääratud loomakasvatushoones. Kõigil sigadel peab olema võimalus üheaegselt välja pääseda välja arvatud põhjendatud juhtudel. Teiseks lisategevuse nõudeks on osalemine loomade heaolu alasel koolitusel või infopäeval. Nõude täitmiseks peab taotleja või tema esindaja osalema loomade heaolu või loomade tervishoiu koolitusel või infopäeval, mis on toimunud enne taotlemise aasta 15. juunit ja mitte varem kui 1. jaanuaril 2015. Koolitusel või infopäeval osalemise tõendamiseks on taotlejal olemas koolituse tunnistus või selle ärakiri või on taotleja või tema esindaja koolitusel osalemine sisestatud koolituse korraldaja poolt PRIA vastavasse elektroonsesse andmebaasi PRIA ja koolitaja vahelise lepingu kohaselt.

Eelnõu §-ga 10 reguleeritakse põllumajandusliku majapidamise üleandmist sarnaselt teistele põllumajanduslikele keskkonnatoetustele. Lõike 1 kohaselt kohaldatakse pärast toetuse taotluse esitamist põllumajandusliku majapidamise üleandmise korral komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artiklis 8 sätestatud. Lõike 2 kohaselt on komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artikli 8 lõike 3 punktis a nimetatud ajavahemik 22. maist 1. septembrini, mille jooksul põllumajandusliku majapidamise ülevõtnud isik võib esitada PRIAle põllumajandusliku majapidamise ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotleda toetuse maksmist. Sellisel juhul makstakse toetus põllumajandusliku majapidamise ülevõtjale.

Eelnõu §-ga 11 reguleeritakse taotluse esitamise kord, sh taotluse esitamise aeg. Taotlus esitatakse samaaegselt pindalatoetustega ühtsel taotlusvormil koos vajalike lisadega. Taotleja peab eraldi vormil märkima, milliste loomade või loomarühma osas taotleja toetuse saamise nõudeid täidab ja toetust taotleb. Kui andmed põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kasutada, ei ole kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, esitab taotleja katastrikaardi või muu kaardimaterjali, millel on märgitud põldude numbrid, piirid ja katastritunnused. Taotleja esitab toetuse saamiseks taotluse ja muud nõutud dokumendid igal kohustuseaastal.

Eelnõu §-ga 12 reguleeritakse taotleja, taotluse ja nõuete kontrollimine, nimetatakse kontrolliasutused, kes teevad kontrolle oma pädevuse piires ning esitatakse asjakohased viited kontrollimise aluste kohta. Lõike 1 kohaselt kontrollivad PRIA ja VTA taotluses esitatud andmete õigsust ja toetuse saamise nõuetele vastavust lähtudes komisjoni rakendusmääruse

(EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124) artiklites 24–43 sätestatust. Nimetatud kontrollid hõlmavad nii tavapärasest makseasutuse poolt teostatavat halduskontrolli kui ka valimipõhist kohapealset kontrolli, mille käigus kontrollitakse muuhulgas ka toetuse saamise nõuete täitmist. Lõike 2 kohaselt kontrollivad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 33 lõikes 1 nimetatud asutused (PRIA ning oma pädevuse piires Põllumajandusamet, VTA ning Keskkonnainspeksioon) § 6 lõikes 1 sätestatud nõuetele vastavust, lähtudes komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artiklites 65–72 sätestatust. Lõigetega 3 ja 4 sätestatakse taotlejale täiendavad kohustused loomade hoidmise kohta kohapealse kontrolli ajal, et hõlbustada loomade identifitseerimise nõuete kontrolli.

Eelnõu §-ga 13 reguleeritakse taotletud toetuse vähendamist. Toetuse vähendamine on võimalik ainult selliste taotleja, taotluse, maa, loomade või toetatava tegevuse kohta kehtestatud nõuete rikkumise korral, mis ei ole toetusõiguslikkuse nõuded (v.a teatud juhtudel pindala suurus või loomade arv). Sätte kohaselt otsustab PRIA toetuse vähendamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013, komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73) ning komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 809/2014 sätestatud alustel ja korras. Toetuse vähendamine võib olla põhjustatud erinevat tüüpi nõuetele mittevastavusest: nt kontrolli käigus kindlaks tehtud nõuetele vastavate loomade tegelik arv erineb toetuse taotlusel märgitud arvust, taotleja on rikkunud nõuetele vastavuse nõudeid, baasnõudeid või toetuse saamise nõudeid, taotleja esitab taotluse pärast taotluse esitamise tähtpäeva. Erinevat liiki nõuetele mittevastavuste korral tuleb PRIAl kohaldada erinevaid komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 ja/või komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 sätteid. Toetuse saamise nõuete ja baasnõuete rikkumise korral tuleb toetuse vähendamisel arvestada rikkumise raskusastet, ulatust, kestust ja kordumist. Rikkumise raskusaste, ulatuse, kestuse ja kordumise mõisteid on selgitatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 35 lõikes 3. Rikkumise raskusaste sõltub eelkõige mittevastavuse tagajärgede olulisusest, võttes arvesse nende nõuete taotletavat eesmärki, mida ei ole järgitud. Rikkumise ulatus sõltub eelkõige rikkumise mõjust kogu tegevusele. Rikkumise kestus sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või mõju mõistlike vahenditega lõpetamise võimalusest. Kordumine sõltub sellest, kas ühe ja sama toetusesaaja puhul on avastatud samalaadseid rikkumisi seoses ühe ja sama meetme või tegevuse liigiga eelmise nelja aasta või kogu programmiperioodi 2014–2020 jooksul või seoses analoogse meetmega programmiperioodi 2007–2013 jooksul. Nõuetele vastavuse nõuete rikkumise korral tuleb toetuse vähendamisel arvestada rikkumise korduvust, ulatust, raskusastet ja püsivust. Nimetatud mõisteid on selgitatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 38 lõigetes 1–4.

Eelnõu §-ga 14 reguleeritakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine. Arvestades kontrollide tulemusi, teeb PRIA taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse kohustuseaastale järgneva aasta 10. veebruariks. PRIA teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013, komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 640/2014 ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses sätestatud alustel.

Eelnõu §-ga 15 sätestatakse toetuse maksmise kord sarnaselt põllumajanduslikele keskkonnatoetustele. Kuna ka loomade heaolu toetuse näol on tegemist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 V jaotise II peatükis toodud ühtse haldus- ja kontrollisüsteemiga hõlmatud toetusega, kohaldub sellele sama määruse artikli 75 lõige 1 ning PRIA peab tegema toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kohustuseaastale järgneva aasta 30. juuniks.

Eelnõu §-s 16 on toodud rakendussätted. Lõikega 1 sätestatakse, et 2015. aastal ei rakendata lisategevuse nõuet sigade väljaspidamise kohta. Põhjuseks on Eestis leviv sigade Aafrika katk, mistõttu sigade väljaspidamine on piiratud. Teise rakendussättena sätestatakse lõikega 2, et 2015. aastal on § 11 lõikes 1 sätestatud ajavahemik ehk toetuse taotlusperiood 7. maist kuni 25. maini, s.t taotlusperioodi algus on lükatud tavapäraselt 2. mailt 7. maini ning taotlusperioodi lõpp tavapäraselt 21. mailt 25. maini. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlemise alguskuupäeva edasilükkamine 2015. aastal on tingitud Euroopa Liidu 2014–2020 eelarve- ja programmiperioodi seadusandluse viibimisest ning sellest tulenevast siseriiklike õigusaktide hilinemisest (rakendusmääruste vastuvõtmise ja nende avaldamise/jõustumise ning taotlemise tavapärase alguskuupäeva vahele ei jää piisavalt aega). Taotluste vastuvõtmise alguskuupäeva edasilükkamisest tulenevalt lükkub 2015. aastal edasi ka § 10 lõikes 2 sätestatud põllumajandusliku majapidamise üleandmisest teatamise alguskuupäev ehk komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 809/2014 artikli 8 lõike 3 punktis a nimetatud ajavahemiku alguskuupäev. 2015. aastal algab see ajavahemik lõike 3 kohaselt 26. mail ehk üks päev pärast taotluste vastuvõtmise tähtaja möödumist. Lõikes 4 toodud viimaseks rakendussätteks on „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ vastava toetuskeemi, loomade karjatamise toetuse rakendusmääruse, põllumajandusministri 23. aprilli 2010. a määruse nr 47 „Loomade karjatamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ muudatus, millega korrigeeritakse eelnimetatud määruses sisalduv ebatäpsus – viide kehtetuks tunnistatud taotlusdokumendile asendatakse viitega õigele taotlusdokumendile.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 17.12.2013, lk 549–607), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014 ja komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124).

4. Määruse mõjud

Arengukava alusel ja korras antavate toetuste (sh loomade heaolu toetuse) eeldatavat mõju on käsitletud arengukava eelhindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise raames. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta,

nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) artikli 55 lõikest 1 on eelhindamine programmiperioodi 2014–2020 ettevalmistamise kohustuslik osa. Eelhindamise viis läbi konsortsium koosseisus Ernst & Young Baltic AS, OÜ Hendrikson & Ko ja Balti Uuringute Instituut. Arengukava peatükkidele valdkonnaspetsiifilise hinnangu andmiseks kaasati eelhindamise ka konsortsiumiväliseid eksperte. Eelhindamine toimus koostöös Põllumajandusministeeriumi, uue perioodi ettevalmistamisega seotud töörühmade/komisjonidega ja „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ püsihindajate Eesti Maaülikooli ja Põllumajandusuuringute Keskusega. Eelhindamisega anti sõltumatu hinnang arengukava planeerimise dokumentide vormilisele ja sisulisele kvaliteedile. Eelkõige hinnati arengukava planeerimise asjakohasust riiklike vajaduste ning ELi ja riiklike strateegiliste arengudokumentide kontekstis. Eelhindaja hinnangu kohaselt on loomade heaolu toetusmeetme eesmärgid kooskõlas arengukava üldesmärkidega. Tegevuste sobilikkust eesmärkide saavutamise ja meetme rahalist mahtu on hinnatud piisavaks. Eelhindamisel on riskina välja toodud vajadus teatud nõuete täitmisel suurendada loomapidamisruumi, mida investeringuvõimaluseta ei ole võimalik teha, sellest tulenevalt võib toimuda loomade arvu vähenemine.

Eelhindamisega paralleelselt viidi läbi ka keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*), mille teostas Hendrikson & Ko OÜ. *KSH* korraldati samaaegselt arengukava eelnõu koostamisega, analüüsides arengukava elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju. *KSH* aruande kohaselt on loomade heaolu toetusmeetme mõju keskkonnale eeldatavasti positiivne, meede soodustab loomade väljas karjatamist ja seeläbi traditsiooniliste avatud maastike säilimist.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Loomade heaolu toetuse kogueelarve on arengukava peatüki 10.3.11 kohaselt 40 675 000 eurot. Sellest 21 577 000 euro osas on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalus 85% (18 340 450 eurot) ja Eesti riigieelarve osalus 15% (3 236 550 eurot) ning 19 098 000 euro osas EAFRD osalus 100% (viimatini nimetatud vahendite näol on tegemist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), artikli 14 lõike 1 kohaldamisel EAFRDle üle kantud vahenditega, mida Eesti riigieelarvest ei kaasfinantseerita).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Toetuse nõuete väljatöötamisse olid kaasatud PRIA, VTA, Põllumajandusuuringute Keskus, Eesti Maaülikool, Eesti Põllumeeste Keskliit, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Viru Lihahühistu, MTÜ Eesti Noortalunikud, Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu, Eesti Loomakaitse Selts, Eesti Lambakasvatavate Selts, Eesti Linnukasvatavate Selts, Eesti Lihaveisekasvatavate Selts, Eesti Sealihatootjate MTÜ, Tartumaa Põllumeeste Liit, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Hobusekasvatavate Selts, Eesti Ahhal-Tekiini Assotsiatsioon, Eesti Loomaarengute Ühing ja Eesti Ratsaspordi Liit.

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile ning informatsiooniks PRIA-le ja VTA-le. Mõlemad ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. PRIA saatis parandusettepanekuid, mida arvestati osaliselt. Eelnõu saadeti informatsiooniks ka arengukava seirekomisjonile.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ants Noot
Kantsler